



UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, ILICA BROJ 31 III. KAT.  
 RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODIŠNJE K 60.—, POLUGOD. K 30.—, ČETVRTI  
 K 15.— POJEDINI BR. 2 K. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

## Savezno vijeće.

Svim mjesnim cionističkim organizacijama daje se na znanje, da će se Savezno vijeće, koje je sazvano za 25., 26. i 27. aprila o. g.,

## obdržavati u Zagrebu.

Savezno vijeće ima da raspravi u razmjerno kratko vrijeme mnoga i raznolika važna pitanja, pa se stoga pozivlju delegati, da u interesu nesmetanog toka raspravljanja podnesu svoje eventualne predloge i interpelacije pismeno tajništvu S. C. J. najkasnije do 22. aprila o. g. jer će se raspravljati samo o pismeno i pravodobno podnešenim predlozima, odnosno interpelacijama.

Savez Cionista Jugoslavije. Zemaljski odbor

Dr. Hugo Spitzer, predsjednik.

R. Herzer, tajnik.

### Poslije sastanka velikog akcionog odbora.

Zadatak ovog članka ne može da bude, da iznese svu sadržinu, ni da raspravi sva pitanja i probleme, koje je iznijelo vijećanje svih predstavnika cionističke organizacije, što no je trajalo u Londonu 14 dana. Sjednice velikog akcionog odbora, koji se prvi put sastao nakon pet godina, koliko su pretresale preobilje materijala, nijesu mogle nikako da rješavaju sva pitanja, koja su se u tom razdoblju porodila i čekaju na svoje rješenje; nijesu mogle dati trajne forme svojim zaključcima ne samo zbog toga, što mnogi problemi tek vriju, a da se nijesu kristalizovali, već i zbog toga, što spoljašnji momenti, koji ne zavise samo o nama, ali o kojima to jače zavisi naše političko orijentiranje: pitanje mandata, granica itd., čekaju tek na rješenje.

Pridolazi i to, da po praktičnom stvaranju najvažniji dio organizacije — američki cioniste — nijesu još toliko u idejnom savezu s ostalim dijelovima cionističke organizacije, nijesu se još toliko uživjeli u tradiciju cionizma, te ne bismo spoznali, da u tu njihovu praktičnu aktivnost treba unijeti duševnu jednovitost, koja se, u glavnome, razvila u cionizmu onamo od prvog bazelskog kongresa.

Zato su zaključci vijećanja velikog akcionog odbora ispali elastični; zato ne daju konačnog odgovora na pitanja, u kojima čekamo nestrpljivo na to, da se organizacija odluči. U prvom redu to su pitanja etsko-socijalne orijentacije naše organizacije.

Za cijelo: mi Židovi osjećamo, jače no drugi, sve neizvjesnosti, trzavice, borbu i sukobe naziranja, borbu o prevlast socijalnih principa. I sve je to drhtalo u vijećanjima. Pa ipak: vijećanja su donijela veliku olakšicu našem napetom očekivanju. Ovaj zbor predstavnika jednoga naroda, u kome malne svaki član misli svojom glavom i koji je najmanje podesan, da bude partijskim krdom, ispao je dostojan velikoga doba, velikoga po tome, jer se u njemu ima da odluči naša istorijska sudbina. Iz suhlih, nikako iscrpivih izvještaja, koji su mnogo zamučali, što smo žudjom čekali da saznamo, govori zanos svijesti velikoga bivanja; govori svečani patos ljudi, koje gonj gvozdena prisila jednog čistog osjećanja dužnosti, da ne kažu nijedne riječi, koja ne bi zajedno bila jedno djelo u velikom zidanju. Tako je velik bio taj osjećaj, tako neodoljiv, te su i oni, koji su došli na vijećanja kao opozicija, podlegli tome dojmu. I ovo je vijećanje prema tomu postala sinteza svih pozitivnih energija u cionizmu. To se očitovalo i u tome, da su svi učesnici vijećanja, od Nordana do Marmoreka, u riječima duboke zahvalnosti i zanosnog priznanja dali tribut neprolaznim zaslugama one dvojice muževa, koji su na svojim ledima nosili sudbinu cijeloga naroda u časovima, kad mu je prijetio rasap njegov i rasap njegove predstavnice, cionističke organizacije: Weizmanna i Sokolova. Nije još doba, da se ocijeni djelo tih muževa, koji su nas, kako je jedan govornik istakao, nadmašili svojim osjećajem odgovornosti i koji kane da opravdavaju tvrdnju, da povijest prave pojedinj muževi i da

je možda nijesu nikad pravili više no u ovo doba, koje se naziva demokratskim.

Vijećanja velikog akcionog odbora cionističke organizacije pružila su najbolji dokaz — ako je toga dokaza još trebalo — da ona u istinu predstavljaju cijeli židovski narod. Bilo bi svjedočanstvo nezrelosti, kad bi se nakon toga našao još tko, koji bi cionizam nazvao partijom u židovstvu. Nema ni jednog pitanja života i sudbine naroda u Palestini i galutu, koje se u tim vijećanjima ne bi bilo raspravljalo i kome bi se dala podređena važnost prema drugim pitanjima.

Tu je u prvom redu pitanje socijalne strukture židovske narodne domaje. Neprolazna je čast Teodora Herzla, da je već u počecima političkog cionizma dao njegovim institucijama, najpače židovskom Narodnom Fondu, onaj etsko-socijalni karakter, koji će za cijelo da pobijedi u cionističkom shvaćanju. Mnogo se u sjednici velikog akcionog odbora, najpače u palestinskoj debati, pretresalo pitanje privatne ili opće vlasnosti, privatne inicijative u vezi s privatnom vlasnošću ili kolektivne inicijative za kolektivnu dobrobit. Bilo je raznih nazora, no i oni, koji su bili za privatnu inicijativu uz privatnu vlasnost, nastojali su stvarati za nj sve spona, koje bi sprečavale razmahanje loših strana privatne svojine. U glavnome je pobijedio neiskvareni duh socijalne pravde. Kaplan je naglasio, da se politički rad mora da osvrće na sile budućnosti, a Weizmann se izjavio za nacionalizovanje tla, to će reći zato, da tlo ne bude svojina pojedinčeva već narodne cjeline. U središte budućeg Palestine stavio je židovskoga radnika. Nedostaje li — reče — židovskome radniku u Palestini sad još tradicija i zapt, toliko stoji, da u njemu živi maksimum konstruktivnog idealizma, bez kojega je nemoguća izgradnja židovske Palestine. Ovaj idealizam valja potpuno iskoristiti, a može da se potpuno aktivira samo onda, ako židovski radnik bude znao da radi za svoj narod, a ne za bilo kakve privatne interese. Istakao je značenje radnih udruga — kvuzot — koje reprezentiraju početak jevrejskog sela. U ovaj čas, kad oplakujemo žrtve židovskoga pionirstva u Palestini, koje su pale u boju, doista na polju časti i kad smo podjedno ponosni na ovu plemenitu krv židovskih muževa i djevojaka, dobra je i radosna činjenica, te znamo, da u vodstvu živi osjećanje

mladocijonističko; puno shvatanje za etski socijalizam, hapoel- hacajra, ceirej-cijona, halucima, onih, koji polaze u staronovu zemlju sa staronovim visokim nazorima biblijske socijalne pravde kao pioniri. I u tom duhu prihvaćen je prijedlog Adolfa Böhma, po kome akcijski odbor obećaje iz sredstava organizacije potporu za poljoprivrednu kolonizaciju samo onima, koji se podvrgavaju načelima zemljišne politike Židovskog Narodnog Fonda. Tome duhu poklonili su se svi: i oni, koji u brizi za obnovu Palestine misle, da valja prenijeti u Palestinu štošta iz dosadanjih socijalno-ekonomskih sistema staroga i novog svijeta, dati mjesta privatnoj svojini i inicijativi i na polju poljoprivredne kolonizacije. I mi u kojega od njih nije bio taj poklon prazan gest, a želja za kompromisom između sistema bila je diktovana jedino brigom i takmačenjem u radu oko procvata Palestine.

U svome savršenome referatu naglasio je šef departmana za organizaciju Hantke, da će se aparat organizacije morati prilagoditi diferencijaciji po socijalnim gledištim, hoće li da bude elastičan i pravi okvir, koji će da obuhvati cijeli židovski narod u radu oko stvaranja židovske domaćije. Omladini reče, treba da se posveti naročita pažnja. Radikalizam omladine očuvao je životnu snagu pokretu, on će cijeli narod dovesti u naše redove. Promjenu strukture organizacije, koja mora da uvaži socijalne pokrete, istakli su i drugi govornici i niko se u tome čistome zboru nije našao, koji bi se tome usprotivio.

U pogledu kulturnog rada očitovala se težnja, koju je dr. Šmarja Levin najbolje obilježio riječima: »Naša je borba borba protiv geografije.« To će reći, da pored svih granica, pa između galuta i Palestine ima da prođe kulturna jednovitost cijeloga naroda. Hebraizacija našeg pokreta, hebraizacija naroda, to nam mora biti ciljem. U Jeruzalimu će biti centar naše pomladene kulture: universitet. U diaspori trebamo silu učiteljskih seminara. Iz njih će izaći oplodnja duša djece i budućeg narasta.

U punom shvatanju odlične važnosti religije izgleda, da je u glavnome došlo do sklada između raznih naziranja na svijet. Sloboda savjesti raznih vjerskih i kulturnih struja mora da ostane privatna stvar. To je zaključeno u pogledu univerziteta, ali to će valjati u opće. Tjesnogrudno shvatanje u izvjesnim pitanjima sa strane mizrahija (izborno pravo žena) odlučno se otklonilo. Ali i to vidjesmo, da »klerikalaca« u našim redovima u opće nema.

Palestina će — pored izvjesnih jidišističkih naprezanja sa strane Poale-Cijona — domala biti sva jevrejska; bit će i to sluga naših pionira ujedinjenih u hapoel-hacajru i ahdut-haavoda. Na putu smo i u tom pogledu, da odbacimo galutske značajke. Jidiš nije našao nijednog zagovornika.

Trebali bi da govorimo o mnogim još pitanjima. U prvom redu o političkim uspjesima i vidicima. U tom pogledu ni referati ni debata nijesu iznijeli novih momenata. Štošta su saznali članovi velikog akcijskog odbora, što se nije smatralo oportunjim, da se preda širokoj javnosti.

Mora da je veliko i mnogo, što su izvojestili Weizmann i Sokolov, usred najvećih poteškoća, pored svih protivština, u doba kad je buktio rat i dočnije. Nordau, koji se nekad bunio protiv vodstva, jer da je premalo, što je tražilo i postiglo, rekao je sad, da su uradili nešto veliko. Weizmannov je referat izazvao neopisivo oduševljenje. Odluka će domala pasti: pala kako mu drago — a mi očekujemo, da će biti dobra i da će mandatarina vlast, Velika Britanija, iskupiti obećanje deklaracije — mi ćemo znati, da nije ništa propušteno, e da se ostvari naša težnja. Veliki uzori neka nas očuvaju od malodušnosti i podstreknu na veličinu u shvatanju i vršenju dužnosti.

Leo Motzkin, sekretar komiteta židovskih delegacija kod konferencije mira prikazao je evoluciju cionizma u pogledu afirmacije nacionalnog rada u diaspori. Kad je rat svršio, cionističke su federacije bile one, koje su, po direktivi biroa u Kjöbenhavenu, istakle i iznijele pred vlake nacionalne zahtjeve židovstva. One su stvarale narodna vijeća, od kojih su nekoja postigla potpun uspjeh kao ono u Českoj i Litvi. Sazivali su se židovski kongresi; tretira se pitanje općeg židovskog kongresa; potiče se jednovita saradnja u pripomoćnoj akciji za žrtve rata i pogroma.

Svuda su cioniste bili prvi na djelu. A to djelo jest: ujedinjenje svega židovskog naroda u zajedničkim ciljevima. Na gdjejojem polju cionistička će organizacija smatrati svoju misiju dovršenom, kad bude došao sretni čas, te će organizacija svega židovstva preuzeti njezine opće židovske zadatke. Ona će to moći da učini u svijesti, da je u najtežim časovima židovske povijesti, kad je toliko sila radilo i radi na raspadu naše nacije, bila jedina na mjestu, da očuva svoj narod i spremila mu začetke jedne budućnosti, koja će mu donijeti obnovljenu veličinu.

Malo je, ako kažemo, da možemo biti zadovoljni s vijećanjima velikog akcijskog odbora. Bilo bi preuranjeno, kad bismo govorili o uspjesima cionističkog rada. Čedno, ali s ufanjem čekat ćemo čas odluka. Ono što je bivalo u vijećanjima velikog akcijskog odbora, daje nam više od nade u ispunjenje: daje nam svijest, da su se u našim redovima okupile čiste čudoredne energije svega naroda, koje su toliko aktivne, toliko neslomive i toliko svjedočanstvo naše duševne vitalnosti, da naš narod, u kome se sve veliko radalo u najvećim bolovima, smije i mora da vjeruje u svoj život.

## Nemiri u Galileji.

Nakon što je Scherr bio napadnut i ustrijeljen od beduina, odlučile su radničke i druge organizacije nakon raznih skupština u Jeruzalimu, Jafi i drugim mjestima, da pomognu radničkim grupama u Gornjoj Galileji, koji su bili odlučili da ne ostave svoje farme, ljudima i finansijskim sredstvima. Osnovan je zaštitni vaad s kapetanom Josefom Trumpeldorom na čelu. Dne 25. februara došli su neki seljaci iz Metule u Judeju i pripovijedali Trumpeldoru, da je Metula opljačkana od beduinskih četa, a seljak Feinstein lako je ranjen hiteem. Dne 26. februara pošao je Trumpeldor s 15 drugova u Metulu i uspjelo mu je da protjera beduine iz Metule. Cijela momčad židovskih radničkih grupa

u Gornjoj Galileji, uključivo i odjel Trumpeldorov, sastojala se iz 95 osoba, koje su se ovako razdijelili: u Metuli 45, u Tel Haj 25 i Kfar Giladi 25. Zorom 1. marta opkolili su nekoliko stotina beduina Tel Haj. Za borbu spremna židovska momčad zapriječila je beduinima približenje farmi. Kad je Trumpeldor, koji je bio u Kfar Giladi, čuo puškaranje iz Tel Haja, pođe onoma s 8 momaka. Kad je stigao u Tel Haj pozvali su ga šejk od Halasa i 4 arapska časnika, da ih pusti u farmu da je pregledaju, nema li u njoj Francuza. Šejk i časnici bili su oboružani s pištoljama i bombama. Pošto su židovske radničke grupe dosad živjele u dobrim odnošajima sa šejkom Jemil Efendijem, vodom ustaša protiv Francuza, dopustio mu je Trumpeldor da s časnicima dođe u farmu. U pratnji Trumpeldora tražili su svagdje Francuze, no nisu nijednog našli. Zatim je pošao s Arapima u 2. sprat, gdje su bile gospođice Drachler i Čisik, te gospođa Kanavski, Munter i Scharf, koji su svi bili oboružani. Jedan od časnika dao je međutim beduinima, koji su ležali oko farme, znak, da se približe farmi. Kad je to opazio Trumpeldor, potriebno brzo u dvorište, da im zapriječi ulaz. Dok je došao u dvorište, bilo je ondje već mnogo beduina, koji su htjeli da razoružaju stražu. Trumpeldor dao je zapovijed na paljbu. Nastala je žestoka borba. Trumpeldor pogoden je u trbuh od bombe, koju s bacili šejk i njegovi časnici s drugog sprata. Tocker probušen od 5 kugaljica smjesta je umro. Slatik, koji je pohrlio u pomoć Trumpeldoru da ga unese u kuću ranjen je. Konačno uspjelo je Jacobsohnu, jednom židovskom legionaru, da s jednom rukom pucajući na arapske časnike, drugom podupirući Trumpeldora, dovede teškog ranjenoga kapetana u kuću. Momčad Trumpeldora bila je razdijeljena na 3 razna mjesta: u sobama, u gornjem i donjem spratu. Komanda morala se davati s dvorišta, koje je bilo zaposjednuto beduinima. Komandu preuzeo je Schneersohn, pošto je Trumpeldor bio tako teško ranjen, te se nije mogao na nogama držati. Trumpeldor, kojemu je bomba raztrgnula trbuh, te su mu isprta crijeva, sam je momčadi pokazao, kako se crijeva opet imaju smjestiti i zavezati rana. Nakon što je dogotovljen bio povoj, oslovi Trumpeldor Schneersohna: »Moje zadnje čas došao, neka momčad do zadnjega momenta ustraje u borbi za čast židovskog naroda.« Borba postala je sve žešća. Kamil Efendi, koji se nalazio kroz cijelo vrijeme ove borbe u gornjem spratu, predloži Schneersohnu, da ga puste dolje, e bi njegovoj momčadi zapovijedao, da položi oružje. Trumpeldor, koji je poznao ozbiljnost položaja, zapovijedi Schneersohnu, da obustavi paljbu, te da dopusti Kamil Efendi povratak njegovoj momčadi. Kad je vatra obustavljena, bili su dolje Tocker, koji je mrtav ležao u dvorištu pored nekoliko beduina, teško ranjeni Trumpeldor, lako ranjeni Soltik, te ranjeni Golubov, Goldberg i Schneersohn. U gornjem spratu ugledaše grozovitu sliku. Gdica, Čisik, Munter i Scharf, potonji američanski legijonar, bili su od bombe u komade raskidani, a gospođica Drachler od 3 hitca u srce pogodena mrtva, dok je g. Kanavski teško ranjen. Kako Kanavski pripovijeda, ubijeni

su Čisik, Munter i Scharf od bombe, koju je jedan od časnika bacio, dok je on od treskotine bombe ranjen. Drachler ubijena je hitcem iz revolvera, koji je opalio Kamil Efendi. Koliko se moglo ustanoviti, imali su beduini 4 mrtvaca i 15 ranjenih. Pred večer dao je Trumpeldor zapovijed, da se 3 momka probiju do Kfar Giladi — beduini bili su još uvijek u Tel Haj — da bi doveli dra. Garia i nekoliko momaka za povezanje ranjenika. Kad je dr. Gari stigao s još 15 momaka u Tel Haj, našli su Trumpeldora u vrlo rđavom stanju, no mogao je još govoriti. Zaključeno je, da se Tel Haj napusti. Odstup trajao je od 8 sati na večer do 2 sata noću. Trumpeldor, kojega su nosili njegovi drugovi, umro je u 1/29 sati na večer na rukama svojih drugova. Zadnje su mu riječi bile: »Sad mi je lako, slatko je umrijeti za domovinu«. Naši mrtvi

**Kapetan Josef Trumpeldor,  
Munter, Tocker, Scharf  
Debora Drachler, Sara Čisik.**

sahranjeni su u 2 groba na putu između Tel Haj i Kfar Giladi. Što se moglo odnijeti iz Tel Haja, ponijelo se, a ostalo je spaljeno.

Dne 2. marta napadali su beduini cijeli dan Kfar Giladi. Noću držala se skupština, na kojoj se vijećalo o položaju. Znalo se, da će slijedećeg dana beduini navaliti sa još većim silama. Mnijenja bila su razdijeljena: 27 bili su zato, da se napušta Gornja Galileja, a 26 bili su čvrsto odlučili, da onde ostaju osim za slučaj, da topovima navaljuju, jer tako je Trumpeldor, dok je još živio, naredio. I jedan dio pučanstva Metule zaključio je, da napusti koleniju. Iste noći pošlo je 15 osoba, koji su sobom povelj ranjenike u Sidon. Dne 3. marta počeli su se beduini skupljati na obližnjim gornjogalilejskim brdima i započeli paljbu topovima. Sad je zapovijedio Schneersohn, odstup, koji je izvršen u najvećem miru, da ne bi Arapi opazili. Dne 4. marta stigli su svi u Ajelet Hašahar. Dr. Gari izvješćuje u »Kuntres«, da je jedan Arapin donio posadi Metule 2. marta cedulju od Francuza, u kojoj se obećaje pomoć židovskoj momčadi, ako će primitak cedulje pismeno potvrditi. No posada nije vjerovala u istinitost vijesti i nije htjela da potpiše. U istom broju »Kuntres« izvješćuje se, da su Metulu zaposjeli Arapi iz plemena Druza, koji ne će više da Židovima vrata Metulu. List »Suria el Gambia« javlja o događajima u Gornjoj Galileji, da su napadaji beduina uslijedili samo u francuskoj zoni. Židovskim radničkim grupama uspjelo je, da dođu u englesku zonu pomoću šeika el Tajavu Kamel bega, koji im je dao opskrbu i mazge. List dodaje, da je Kamel beg izjavio, da se beduini bore protiv Francuza a ne protiv Židova. Da je beg od Tobjavu prijazno primio bjegunce, potvrđuju i židovske novine u svojim izvještajima, no da se beduini ne bore protiv Židova, ne proizlazi iz izvještaja, koje donose židovske novine. Zadnji napadaj na Tel Haj, koji je proveo sam šeik od Halasa, pokazuje nam protivno.

U svim gradovima Palestine priredene su u počast Trumpeldora i ostalih, koji su poginuli u Tel Haju, žalobne svečanosti. U Jeruzalimu držala se žalobna svečanost

dne 9. marta u Bet Amu. Svečanosti pribivalo je više tisuća osoba, među njima Ušiškin i vaad hacirim te ugledne ličnosti iz krugova ortodoksije. Žalobni govor držao je Sef. Jabotinski.

(Jüdische Presszentrale, Zürich.)

## Svjetska konferencija Hapoel-hacairá i Ceire-cijona.

Koncem mjeseca marta vijećala je u Pragu konferencija predstavnika narodne socijalističke stranke Hapoel-hacairá omladinskih organizacija Ceire-cijon i Hehaluca. Sudjelovanjem Martina Buberá, proklamacijom novog smjera u cijonističkom radu te posvema jevrejskim vođenjem rasprava ova je konferencija poprimila historijski značaj — 25. marta otvorio je konferenciju Sprincak (Palestina). On veli, da je ostvarenje cijonizma radom pravi put, koji nas vodi u zemlju, gdje naš narod treba da se oslobodi moralnog poniženja. Tamo hoćemo stvoriti društvo, u kojem ne će biti izrabljivanja niti izrabljivanja. Staro društvo hoćemo da uništimo, a žuljevima svojih ruku sazidaćemo novu ljudsku zajednicu. Sprincak spominje se poginulih drugova u Galileji, kaže su pali braneći židovsku grudu od razbojničkih beduina i završuje s izjavom, da novi pokret izvire iz nutrine srca našeg naroda, jer on vjeruje u narod i njegov život. Radom i čestitim stvaralačkim životom hoće ovaj pokret da oslobodi naš narod. Stoga se nada, da će cjelokupnoj omladini na istoku i zapadu donijeti spas iz propadanja i očajanja.

Prihvata riječ sijedi naš palestinski radnik A. D. Gordon. Ističe, da živimo životom nametnika, jer nemamo tla pod nogama. Kad bi samo jedna čest našeg naroda pustila korijen u Palestini, tada bi mogao ozdraviti cio narod. Nije dovoljno da samo kupimo zemlju. Novcem se ne stiču zemlje, već jedino radom. I dok nijesmo zemlju vlastitim radom učinili našom, dotle ne može biti spomena narodnom životu. Kad budemo prestali živjeti nametničkim životom, tada ćemo moći steći zemlju vlastitom snagom, a ne milošću drugih naroda.

Slijede pozdravni govori i čitanje brzjava. U ime omladine govori E. Kaplan. Prikazuje razvoj židovske mase na istoku. Mase su stavljene u gibanje. Strahoviti rat pokazao im je put od posvemašnjeg pasiviteta k aktivnoj politici. Položaj istočno židovskog naroda najgrozniji je na svijetu. Danas znadu židovski radnici, da se njihovo narodno i socijalno oslobodjenje može postići jedino snažnim nutarnjim preokretom, koji gravitira u Palestini. Dr. R. Weltsch vidi u oslobodjenju židovstva iz evropejskog društva svrhu neocijonizma.

Dne 27. marta nastavak konferencije. Sprincak govori o ozbiljnom položaju židovskih pionira u Palestini. Martin Buber slavi uspomenu radikalnog socijalista Gustava Landauera, kojeg su ustrijelili u Münchenu. Slijedi debata o dnevnom redu. — Dne 28. marta čitaju se izvještaji o radu. Eliazar Joffe drži referat o radu u Palestini: Ne trebamo programa i mnogo riječi. Samo je jedan put, kojim smijemo ići, Svaki od nas neka ide u zemlju i neka radi. Naš pokret počiva na poje-

dincima. Svatko, tko je uvjeren o istinitosti cijonizma, neka se iseli. Najvažniji je moment vlastiti rad i da nitko ne posjeduje više tla, nego što može obraditi, da se prehrani. Danas trebamo 70—100 dunama. Nije bilo važno, da li naseobine budu zadrugarske ili maloposjedničke, već je glavna stvar spajanje pojedinca sa zemljom. Moramo nastojati, da svako privatno gospodarstvo bude zatvoreno, tako da može samo proizvoditi sve svoje potreštine. Ako to ne bi bilo moguće, onda neka bude gospodarstvo cijele zemlje zatvoreno, da ne bi bilo ovisno o drugim narodima. Gradske naseobine moraju se dovesti u pravi razmjer sa seoskima. Slijedi debata. Tvarski ističe, da je nacionalizacija tla neophodno potreban preduvjet zdravog nacionalnog i gospodarskog razvitka. Zahtijeva potporu kooperacije i odgoj naroda u zadrugarskom smislu na svim područjima gospodarskog života. Schweiger opominje drugove, da se kane preradikalnih socijalističkih zahtjeva.

Dne 30. marta počinje programna debata. Govori Arlosorof o osebujućem ekonomskom stanju židovskog naroda. Židovski socijalizam ne može se držati socijalizmu drugih naroda, jer se ne može osloniti na industrijalni proletarijat. Židovski se socijalizam može osnovati samo na dva tipa produktivnih radnika, na poljodjelce i zanatlije. Razredna borba ne može riješiti židovski problem, već samo prevod židovskih masa produktivnom radu putem kooperativa. Dr. Martin Buber dokazuje, da je program neocijonizma sinteza između nacionalizma i socijalizma. Moderni socijalizam hoće da dade državi najveću vlast. Ali drugi jedan socijalizam ima u sebi tendenciju zadrugarstva. Autonomna općina mora biti najmanja jedinica u zajednici. A. D. Gordon izvodi: Naš rad u Erec Izraelu izvor je pravog života. Jedinica života je porodica. Moramo najprije stvoriti novu porodicu. Od porodice dolazimo do naroda. Narod nije samo posebna ličnost, već i stvaralački organizam. Još nema novog čovjeka, kao što još nema novog naroda. Kao što je pojedinac nosio prava i odgovornosti, tako je i cijeli narod. Zato hoćemo najprije da stvorimo novi narod, a ne novo društvo. Moramo se vratiti prirodi i životu. To ne znači, da ćemo tekovine civilizacije zbaciti, ali glavno je stvaranje. Trebamo duševnu obnovu, a početi valja iseljenjem i radom. Kada ljudi sade šumu, tada ne pitaju za smisao i ljepotu, već samo za profit. Mi moramo drugačije raditi. Zemlja nas čeka. Svaki Židov, koji traži sebe, koji traži svoj narod i život mora poći u Palestinu. Tamo se zbiva udruživanje čovjeka, prirode i rada. To su ljestve, što vode u nebesa, iz galuta u Palestinu. I u galutu moramo raditi. Hoćemo vezu između naš i drugova u galutu. Ali ne apstraktnim idejama, već srdačnim čovječanskim odnosajima. Moramo stvoriti novo nebo i novu zemlju. (Nastavak slijedi.)

## Iz židovskog svijeta.

**Memoriale konferenciji mira.** Predsjedniku konferencije mira Pnjaminim članovima uručen je 6. februara o. g. ovaj dokument:

Komitet židovskih delegacija kod konferencije mira, djelujući u ime organiza-

cija, koje predstavljaju dvanaest milijuna Židova, s poštovanjem traži od konferencije mira priznanje aspiracija i istorijskih zahtjeva židovskog naroda u pogledu Palestine; da konferencija mira poradi onamo, te bi predala suvereni posjed Palestine Ligi Nacija, koja će se obrazovati, a da se vlada u njezino ime povjeri Velikoj Britaniji kao mandatara ili punomoćniku Lige.

Pod ovim mandatom ili punomoćjem ima se Palestina staviti u takove političke, upravne i ekonomske uvjete, koji će obezbijediti ondje osnutak židovske narodne domaje, te će konačno omogućiti osnutak autonomne zajednice, pri čemu se jasno razumijeva, da se ne će ništa učiniti, što bi diralo u građanska i vjerska prava postojećih nežidovskih zajednica u Palestini ili u prava i polit. stanje, koje Židovi uživaju u bilo kojoj drugoj zemlji, da prema tome ima vladati za uvijek najpotpunija sloboda religijskog ispovijedanja za sve konfesije u Palestini i da ondje ne bude nikakvog razlikovanja između stanovnika u pogledu državljanstva i građanskog prava na osnovu religije ili rase.

Komitet je sastavljen od predstavnika ovih zemalja i organizacija:

Ujedinjene države: Jewish Congress of America; Kanada: Jewish Congress of Canada; Besarabija: Vijeće židovskih općina; Bukovina: Židovsko narodno vijeće; istočna Galicija: Židovsko narodno vijeće; Italija: Komitet općina, cionistička federacija rabina; Palestina: Židovska konstituantna skupština; Poljska: Židovsko narodno vijeće; Rumunjska: Unija Židova rođenih u Rumunjskoj, cionistička federacija, asocijacija Poale Cijon; Rusija: Židovsko narodno vijeće; Čehoslovačka: Židovsko narodno vijeće; Transilvanija: Židovska narodna unija; Ukrajina: Židovska narodna skupština. Organizacije: Američko-židovski komitet; komitet Bnej Brit, cionistička organizacija. Pismene punovlasti primljene su iz Grčke i Jugoslavije.

**Jewish Board of Deputies o položaju Židova u Ugarskoj.** Londonski židovski dopisni uređ javlja: Na sjednici od 21. marta, koju je održao Jewish Board of Deputies, raspravljalo se o izvješću komisije za vanjske poslove o položaju Židova u Ugarskoj. U diskusiji iznio je dr. Schönfeld autentične pojedinosti o strašnim umorstvima i zlostavljanjima, koja su se izvršila na Židovima otkad je zavladao bijeli teror u Ugarskoj i još uvijek izvršuju. U jednom gradu ubijeno je 120 Židova. Predložio je opsežni materijal o umorstvu Židova, koje je on sam poznao. Isto tako je iznio listu gradova, u kojima su izvršena umorstva kao i imena časnika, koji su sudjelovali kod tih umorstava. Židovi u Ugarskoj u očajnom su položaju, jer iz straha za svoj život ne mogu se zauzeti za pojedince ni rođaci ni znanci, a ni židovske općine. Predsjednik Sir Stuart Samuel, koji je, kako je poznato od engleske vlade poslan u Poljsku, da tamo prouči prilike Židova, izjavio je, da će na temelju predloženog materijala kod engleske vlade poduzeti potrebne korake u interesu progonjenih mađarskih Židova.

**Položaj Židova u Ukrajini.** Urednik »Wiener Morgenzeitung« razgovarao je s Mr. Pine-om, zastupnikom Joint Distribution Committee, koji se nakon duljeg boravka povratio iz onog djela Ukrajine,

koji su zaposjeli Poljaci. Po pričanju Pine-a je položaj Židova u Ukrajini vrlo žalostan; neprestane borbe i politička nesigurnost uništile su židovsko gospodarstvo, a razorno djelo pogroma je strašno. Pojedini su gradovi potpuno razoreni, u nekim je mjestima bio deset do dvadeset puta pogrom. Zdravstvene i higijenske prilike su vrlo rđave. Tifus i pjegavac vrlo su rašireni, a kupališta gotovo i nema. Posljedice pogroma vide se gotovo još svagdje. Pine bio je u Rovnu, Lueku, Dubnu, Wladimir-Volinskiju, Proskurovu i dobio je svagdje isti žalosni dojam.

Vrlo je bijedno stanje u Proskurovu, gdje su razbojničke čete strašno harale i ubijale vrlo mnogo Židova. Židovska bolnica u Proskurovu ima danas tek 40 kreveta, a često moraju dva bolesnika ležati u istom krevetu. Pine našao je u bolnici 50 bolesnika, od kojih su 47 imali tifus, a 3 ležala još bolesna od posljedica pogroma. Bolnica nema rublja, a bolničarke nemaju cipele! Svagdje vide se djeca sa smrznutim nogama.

U kotaru Dubno bilo je svega 32 liječnika, od kojih je 10 umrlo na tifusu.

Židovski gospodarski život potpuno je uništen. U zemlji ima dosta životnih namirnica, no siromašno pučanstvo ih ne može kupovati radi previsokih cijena. Svagdje se osjeća nedostatak rublja i medikamenta i t. d. Položaj Židova u Ukrajini bio je prije rata mnogo povoljniji no u Poljskoj i one velike bijede masa zapravo nije bilo. Kad bi se ukrajinskim Židovima pružala obilata pomoć mogli bi nakon konsolidiranja općih prilika brzo gospodarski ojačati. Pine razdijelio je u onom dijelu Ukrajine, koji su Poljaci zaposjeli, mnogo milijuna rubalja i izdašno podupirao lokalne odbore. Prisutnost židovsko-amerikanske misije mnogo je doprinijela, da opet oživi teško iskušano židovsko pučanstvo.

Prva je zadaća Pine-a bila, da pođe u sovjetsku Rusiju i sovjetsku Ukrajinu, no to mu dosad nije bilo moguće. Amerikanska vlada je konačno odlučila da ukloni sve zapreke, te da dopusti putovanje židovsko-američke komisije u sovjetsku Rusiju i Ukrajinu. Mr. Pine povratit će se u Varšavu i nada se, da će doskora moći nastupiti put i započeti pomoćnom akcijom američkih Židova u prilog ruskog židovstva.

**Ukinuće pravnih ograničenja protiv Židova u Poljskoj.** U Poljskoj još je cijeli niz zakona, koji ograničuju prava Židova na snazi, a koji potječu još iz doba carističkog režima u Rusiji. Na predlog židovskih zastupnika u poljskoj narodnoj skupštini bavio se pravni odbor s tom stvari, te je povjerio referat o tom predmetu židovskom zastupniku Hartglasu. I ministarstvo unutarnjih djela imenovalo je za proučavanje ovoga pitanja posebnog referenta. Na sjednici, koja je prije nekoliko dana održana, ustanovljeno je, da poljska vlada nema ništa protiv ukinuća inkriminiranih zakona, no mora na temelju tih carističkih zakona tražiti naplatu dugova za njegu židovskih bolesnika u javnim bolnicama, jer bi ispuštanje te stavke u budžetu vlade proizročilo znatan deficit. Zastupnik Hartglas tražio je odlučno u ime židovske frakcije brisanje, jer se zahtjev, koji je nastao na temelju nemoralnih zakona, ima potpuno brisati ili ga ima pokriti cjelokupno pučan-

stvo. Zahtjev, o kome se radi, nastao je uslijed zakona, koji je nametnuo Židovima porez za liječenje u slučaju bolničke njege.

**Ubojice bivšeg ruskog cara.** Ministar pravde u guberniji Omsk pod Kolčakovom vladom, Starinkiveč, izjavljuje u jednome pismu na Reubena Blanka, člana unije Židovskog naroda: »Na osnovu podataka istrage, o čijem me je tečaju svake nedjelje izvještavao državni prokuror, mogu posvjedočiti, da između osoba, uglavljenih podacima istrage, da imaju udjela u ubistvu pokojnog cara Nikole II. i njegove porodice, nije bilo ni jedne osobe židovskoga podrijetla. Ako su, kako Vi navodate, razne novine pripisivale ubistvo pokojnog cara Židovima, ja mogu pouzdano reći, da ti organi nijesu mogli dobiti svoje informacije iz vjerodostojnog vrela.«

## Iz cionističkog svijeta.

**Putovanja članova cionističke egzekutive.** Dr. Šmarja Levin otputovao je u Prag kao predstavnik egzekutive na konferenciji Hapoel-Hacaira i Ceirej-Cijon. Jednako će posjetiti cionističke centre u Berlinu, Beču, Varšavi i Vilni i drugim mjestima, e da dođe u direktni kontakt sa cionističkim centrima na kontinentu.

Julius Simon, pročelnik palestinskog departmana, otputovao je u Ameriku, gdje će na poziv američke cionističke organizacije vijećati s američkim cionistima o raznim stvarima, naročito o financijskim osnovama i namjeravanim pothvatima egzekutive.

**Goldberg o radu američkih Židova za Palestinu.** M. A. Goldberg, član egzekutivnog odbora američke cionističke organizacije i jedan od pionira cionističkog pokreta u Americi, boravio je ovih dana na proputovanju u Palestinu u Parizu, te se uredniku »Peuple Juif« izjavio o pitanju, što je Amerika dosad uradila za Palestinu i što će još moći da uradi. Praktični rad, rekao je Goldberg, najviše privlači Amerikance. No za to treba i drugih stvari osim apela na dobrotvorni smisao naroda. Amerikanci ne će dati milijune, koji se mogu smatrati kao obična djela dobročinstva za Palestinu. Moramo shvatiti, da je palestinizam t. j. ideja ponovne izgradnje Palestine, našao pristaša i u asimiliranim krugovima američkog židovstva, što više i u krugovima reformiranoga židovstva. Ako se budu predložili tačni planovi, ako se bude organizacija kod svake zgrade obratila na stručnjake, tad će se uvijek naći velika poduzeća i kooperativne grupe, koje će taj rad izvršiti. Ako se primjerice radi o gradnji kuća naći će se specijaliste u Americi. Radi li se o narodnom zajmu, ideja, koja ima vrlo mnogo pristaša među američkim Židovima, valja sazvati konferenciju američkih banakara, a svi oni naći će najbolja sredstva i način, da se ostvari ta ideja. Goldberg je uvjeren, da će američki Židovi namaknuti stotinu milijuna dolara. Kao primjer navodi »Zion Commonwealth«, koji je uslijed praktičnog smisla, koji vlada u tom milieu-u i praktične svrhe, koju prosljeđuje, u roku od 15 mjeseci skupio 2 milijuna dolara, te će sigurno skupiti i 10 milijuna dolara.

Ali još je jedan uvjet, koji valja ipuniti: novi ljudi moraju doći iz Evrope. Oni bi

mnogo lakše mogli da predobiju trome elemente, no što to mogu lokalne vođe. U nas, kao i svagdje drugdje, je to pitanje »amour propre«, ličnosti. Neka cijela londonska centralna organizacija s Nordaom, Weizmannovom i Sokolovom i t. d. dođe na neko vrijeme u Ameriku. Naš Brandeis i drugi neka opet idu u Evropu i vidjet ćete, da će rezultati biti vanredni.

**Pukovnik Patterson o budućnosti Palestine.** Na jednoj velikoj skupštini cionističke organizacije u Londonu držao je pukovnik Patterson, bivši zapovjednik židovskog bataljuna u Palestini, velik govor o budućnosti Palestine. Pita sebe, ima li na cijelom svijetu čovjeka, koji nije duboko ganut renaissancijom židovskog naroda i povratkom u njegovu zemlju. Nažalost ima još uvijek takovih ljudi. Vjeruje u Palestinu i uvjeren je, da će pored svih poteškoća pobjeda biti na strani onih, koji hoće da iznova izgrade Palestinu. Emir Fajsul može da traži Siriju i Mezopotamiju i svi cioniste mogu da pristanu na osnutak arapske države. No koje zahtjeve može da ima na židovsku baštinu? Moramo mu doviknuti »hands off Palestine«. Već bi bilo vrijeme, da Engleska doslovce izvrši deklaraciju.

— U parlamentarnoj debati o organizaciji nove engleske vojske u mirno doba tražio je major Ormsby Gore, da se posebno istaknu izdaci za okupaciju Palestine i Mezopotamije, te posebno ustanovljuje budžet za Palestinu. Uvjeren je, da će narod, što se tiče Palestine, vrlo dobro shvatiti, e se u tom slučaju od njega traži potpora za veliko djelo civilizacije. —

## Iz Palestine.

**Dr. Weizmann u Palestini.** (Kabelska vijest cionističke komisije u Jeruzalimu od 23. 3.). Dr. Weizmann, dr. Ruppin, Rosoff i Spire prispjeli su u Jeruzalim.

Vaad Hazmanj izdao je manifest na arapski narod pozivajući ga na saradnju oko obnove Palestine. Židovi ne idu za tim, da izrabljuju Arape, već da rade za uzajamnu dobrobit.

Sirski kongres zahtijevao je, da se opozovu čete aliraca iz južne i zapadne Sirije.

Liječnici »Hadase« zaključili su, da zahtijevaju, da se sav njihov rad oko javnog zdravlja usredotoči u vrhovnoj upravi cionističke komisije. Hadasa je otvorila zubarsku kliniku u Jeruzalimu za školsku djecu.

U Jeruzalimu se spremaju za naredne izbore za konstitutivnu židovsku skupštinu.

**Pred sazivom konstituante u Palestini.** Iz Jeruzalima javljaju: Vaad hazmani zaključio je, da se pristupi izborima za konstitutantu u Palestini. Izbori imali bi početi 1. ijara (19. aprila), a narodna bi se skupština imala sastati na lag baomer (6. maja). Cijela ova akcija provedena je u sporazumu s Usiškinom, koji je izjavio, da je Weizmann time sporazuman.

**Sir Herbert Samuel o Palestini.** Sir Herbert Samuel, koga je kako je poznato, engleska vlada poslala u Palestinu kao savjetnika generalnog gubernera, ostavio je Palestinu, te je već na povratku u Englesku. Prije svoga odlaska imao je dogovor

sa zastupnicima novinstva, u kome se izjavio o položaju u Palestini. Financijalni položaj vrlo je povoljan. Gospodarski razvitak zemlje zavisi o riješenju pitanja novih država, koje će se stvoriti, i o saradnji svih slojeva pučanstva. Mogućnosti za budućnost vrlo su velike. Kraj današnjega stanja ukazuje nam se zemlja još kao nekultivirana i preslabo napućena. Neprijateljsko raspoloženje prema cionizmu nije dublje prodrlo u narod, a razlogom mu je kriva predodžba o cionizmu i njegovom nastojanju. Zemlja pruža dosta prostora za velike mase pučanstva. Useljenici morat će da pripadaju radnoj klasi, kao što su sada radnici u židovskim kolonijama. Cionizam mora da priznaje muhamedance i hrišćane kao integrirajući, permanentni element Palestine. Weizmann i Usiškin objelodanili su poziv za bezuvjetno učestvovanje pri izborima za narodnu skupštinu.

**Proglašenje sirske nezavisnosti.** »Morning post« saopćuje, da je sirski kongres izjavio:

1. potpunu nezavisnost Sirije u njezinim prirodnim granicama od Sinaja do Taurusa i od sirske pustinje do mora, bez ikakva protektorata, mandata ili bilo koje forme stranog uplitanja; 2. proklamaciju emira Fajsula kraljem Sirije; 3. obaveznu vojnu službu; 4. notifikaciju ovih zaključaka predstavnicima evropskih vlasti i konferenciji mira u Parizu.

»Journal des Débats (Pariz) od 27. III. saopćuje, da Fajsulov odgovor alircima nosi u Pariz jedan od njegovih političkih agenata. Prema »Morning postu« od 29. marta to je Nuri paša El Said, njegova desna ruka. U »Manchester Guardianu« od istog dana saopćuje se, da je u debati u Franceskoj komori deputiraca ustanovljeno, da je Fejzul primao 2 milijuna franaka mjesečno od Franceske, a isto toliko od Engleske.

Dopisnik »Daily Maila« iz Damaska piše od 21. marta, da je emir Fejzul u razgovoru rekao:

»Što se tiče cionističkog pitanja, došao sam do sporazuma s drom Weizmannom, koji nas obojicu zadovoljava i ja sam voljan, da ga izvršim.«

**Demonstracije u Jeruzalimu.** 8. marta udesilo je islamo-hrišćansko udruženje u Jeruzalimu drugu anticionističku demonstraciju, ozbiljniju od prve. Nekoliko Židova je napadnuto, petorica su odušena u bolnicu. Vodio je demonstraciju načelnik Jeruzalima, praćen od predsjednika spomenutog udruženja i bivšeg poslanika Said efendije al Huseini i drugih odličnika. Povoraka je imala oko 2000 ljudi i nosila je ploče s napisima kao: »naša zemlja je za nas«, »ne ćemo diobe Sirije«, »ne ćemo useljivanja cionista«. Vođe demonstratora primio je zamjenik vojničkog gubernatora Jeruzalima, pukovnik Popham, kome su utučili svoje zahtjeve. U svome odgovoru dao je on deputaciji umirujuće izjave odvrćući je od nasilja i izazivanja, koja bi samo umanjila simpatije prema muslimanskom i hrišćanskom pučanstvu u Palestini.

U povodu učestvovanja načelnika Jeruzalima, Muse Kasima al Huseini, u demonstracijama protiv deklaracija britske vlade i saveznika u pogledu narodne domaje u Palestini za Židove, upravilo je vijeće jeruzalimskih Židova načelniku po predsjed-

niku Davidu Yellinu pismo, u kome se kaže: »U demonstraciji održanoj 27. februara u Jeruzalimu, u kojoj se manifestovala protivština protiv osnutka narodne domaje za židovski narod uz pogodne povike protiv onih, koji potpomažu njezin osnutak, Vi predsjednik municipaliteta jeruzalimskog, bili ste učesnik maloga skupa, koji je učestvovao, a ujedno član delegacije, koja je predala proteste jednome od konzula u ime demonstratora. Palestinsko židovstvo svih smjerova i partija potpuno i odlučno je ujedinjeno u zahtjevu za osnutkom židovske narodne domaje za židovski narod u zemlji njegovih otaca, glede čega je Velika Britanija izdala deklaraciju odobrenu po njezinim alircima... Vi, gospodine, u svojoj vlastitosti predsjednika municipaliteta Jeruzalima i predstavnika svih njegovih stanovnika, kojih su većina Židovi, nemate moralno pravo, da učestvujete u demonstraciji upravljenoj protiv većeg dijela pučanstva grada.

Kad bi se sad provela izbora članova gradskog vijeća, nijedan Židov ne bi glasovao za kojega učesnika u demonstraciji protiv njegove težnje i težnje njegova naroda... Iz raznih razloga nije bilo izbora, ali to ne može priječiti našega vijeća, koje je predstavnik židovske zajednice u Jeruzalimu, da Vam saopćit osjećaj, koji mora da prevlada, a koji je bez sumnje uzajaman s Vaše i s naše strane, da ste od petka, dne 27. februara 1920. prestali biti predstavnikom jeruzalimskih Židova.«

**Židovi i Arapi.** Pod tim naslovom objelodanjuje newyorški »Haivri« članak dra. G. Malula, koji je prije kratkog vremena proputovao svu Galileju i informirao se ondje o odnošaju Arapa prema Židovima. Iz razgovora, koji je imao s pojedinim uglednim Arapima, biva jasno, da je u Halji sjedište protužidovskog i protucionističkog arapskog pokreta. Ondje izlazi arapski list »Hakarmel«, koga uređuje hrišćanin, te koji se istakao svojim neprijateljskim držanjem prema židovstvu uopće i specijalno prema cionizmu.

Dr. Malul konstatirao je, da agenti Fajzula putuju Palestinom, te davaju mjesečnu subvenciju uredništvima, da pišu protiv Židova i cionizma.

Dr. Malul imao je dogovor s arapskim gradskim zastupnikom Hajfe, Jehdu al Bustani, arapskim učenjakom i pjesnikom. I on je bio protivnik cionizma, jer je po njegovom mnijenju emigracija Židova u Palestini opasnost za arapsko pučanstvo. Bilo je teško dokazati mu, da je naskroz krivo orijentiran, dok nije konačno to i sam uvidio i obećao, da će se založiti cijelim autoritetom svoje osobe za sporazum između Židova i Arapa, ali pod uvjetom, da Židovi prihvate arapske zahtjeve. Bustani osnovao je iza toga prvi zajednički klub Židova i Arapa sa zadaćom, da zajedničkim izdavanjem knjiga te novina doprinose razjašnjenju židovsko-arapskog pitanja.

U posljednje doba osnovana su tri tajna društva »Crna ruka«, »Spas domovine« i »Istina i domovina«. Ova društva stoje pod pokroviteljstvom Tahamer el Imaz, zastupnika Hajfe kod »vlade« u Damasku. Njihova je lozinka: boj protiv Židova i cionista.

U Tiberijasu postoji već od prije društvo za zbliženje narodnosti, koje žive u Palestini.

Na koncu članka traži od cionističke organizacije da sve poduzme, u interesu sporazuma s Arapima. Ako danas zaklausnimo, bit će možda sutra prekasno. Kao sredstva predlaže dr. Malul: izdanje časopisa na arapskom jeziku, koji će među Arapima širiti ispravne nazore o židovstvu i cionizmu, sad samo jedan arapski list otvoreno simpatizira s cionističkim pokretom; osnivanje zajedničkih klubova od Židova i Arapa; pristup Židova klubovima koji već postoje i materijalno podupiranje istih. Mnogo bi tu mogli da urade sefardski Židovi, jer većinom znadu arapski te stoje vrlo blizu Arapima. U tu svrhu morala bi se organizirati sva sefardska omladina po uzoru kluba »Hatehija« u Hajfi.

Osim agitacije u novinama, potrebna je i lična agitacija za sporazum stanovnika zemlje. Tu bi mogla Makabi društva, koja njeguju arapski jezik, znatno uraditi za zbliženje. Od najveće su važnosti pučke škole za arapsku djecu, čiji će učitelji znati arapski, te u arapskoj djeci pobuditi simpatiju za Židove. Ovaj pokušaj, da Židov upravlja arapskom školom, poduzeo je g. Kolbrejski u Roš-Pina, kako smo već prije javili, jako dobro uspio.

## Iz Jugoslavije.

**Organizacija praktičnoga palestinskoga rada u Jugoslaviji.** Cjelokupni palestinski rad koncentriran se u Palestina-resoru (P. R.), koji će se kasnije pretvoriti u palestinski ured. Organizatorno ja P. R. podredan Zemaljskom Odboru odnosno Radnom Odboru S. C. J., te je izvršni organ cionističkih centralnih institucija za sve palestinske radove. P. R. je ujedno najviša instancija za sve institucije, koje se budu u zemlji osnovali u svrhu praktičnog palestinskog rada; on je inicijator, savjetnik i podupiratelj svih gospodarsko-financijskih poduzeća i upravitelj emigracije.

Da pobudi interes širih krugova za židovsku kolonizaciju u Palestini, te da ujedno osigura financijsku osnovku za P. R., osnovat će se u cijeloj državi kod pojedinih cionističkih M. O. »sekcije za podupiranje židovske kolonizacije u Palestini«, čiji članovi mogu da budu i necioniste, eventualno i nežidovi.

Osnivanje posebnih društava u tu svrhu bilo bi skopčano s velikim poteškoćama, koje sad ne možemo da nadvladamo.

Članarina kod ovih sekcija iznosi godišnje 100 K, a služi poglavito finansiranju P. R., koji će imati i drugih vrela prihoda.

»Palestina sekcije« vode svoje poslove odjeljeno od M. O., te će unaprijediti palestinsko djelo širenjem znanja o Palestini, raznim priredbama, saradnjom i učestvovanjem pri poduzećima i institucijama, koje će se osnovati.

U svim većim gradovima kraljevstva S. H. S. imaju se izabrati palestinski komesari (P. K.), koji su prva instancija u svim palestinskim stvarima i egzekutivni organ P. R. za dotično okružje.

Oni imaju da popišu sve osobe, koje bi htjeli emigrirati u Palestinu, da organiziraju hehaluegrupe, da dadu prema primljenim uputama i informacijama svim Palestinainteresentima savjete i da sami inicijativno djeluju. Svi interesenti neka se stoga u prvom redu obrate na P. K. svoga okružja.

P. K. biraju se iz redova onih cionista, koji se bave praktičnim palestinskim radom ili imaju za taj rad ili narodnogospodarski nekaj interes, te su voljni da pored svoga zvanja udovolje svim zahtjevima, koje na njih stavljamo. Važni su pri izboru i dobri odnošaji i gospodarski položaj pojedinca. »Savez židovskih omladinskih društava« i »Poale Cijon« imat će posebnog komesara, koji će u prvom redu sporazumno s P. R. baviti se hehaluepokretom.

U velikim gradovima ili važnim mjestima (lukama, raskršća željeznica) birat će se pored palestinskog komesara i »Palestinska komisija«, koja se sastoji iz 3—4 članova sa zadatkom, da podupire P. K. u njegovome radu. P. K. i palestinska komisija ne biraju se na društvenim skupštinama, već se sporazumno s mjesnom organizacijom imenuje po P. R. nakon potvrde R. O. S. C. J. P. K. je predsjednik »palestinske sekcije«, a članovi palestinske komisije izvršni odbor.

Za riješenje važnih pitanja, koja iziskuju posebno stručno znanje osnovano »palestinsko vijeće«, koje je sastavljeno iz raznih stručnjaka, te koje će svoje mišljenje u svim pitanjima dati pismeno ili usmeno na posebnim konferencijama.

Palestinsko vijeće izradit će posebne elaborate i dati svoje mišljenje u svim pitanjima poduzeća, koja se imaju osnovati, u stvarima emigracije i osnutka naše kolonije.

P. R. može se prema potrebi popuniti kooptacijom.

**Popis palestinskih povjerenika i povjereništva u kraljevstvu SHS (do konca marta izabranih).** Zagreb: Eugen Berl. — Sarajevo: povjerenik: Jakob H. Montilja; članovi: M. S. Schleicher, Simha Salom, dr. ing. M. Schlechter. — Tuzla: dr. Konstantin. — Travnik: Julio Spiegel. — Banja Luka: dr. Keller. — Zenica: Emil Horovitz. — Višegrad: Angelina Levi. — Bijeljina: povjerenik: Avram Finzi; članovi: Hajim I. Papp, Albert Romano. — Brčko: Josef Hubert. — Mostar: Albert Koen. — Zvornik: Josef Levi. — Prijedor: Salomon Mevotah. — Dubrovnik: povjerenik: Viktor Finzi, članovi: Albert Gaon, David Tolentino. — Osijek: Ašer Kišicky. — Vinkovci: povjerenik: Lavoslav Stein; članovi: Josef Zilzer, gdja. Rosenberg. — Ruma: Samuel Wessel. Brod n. S. i B. Brod: povjerenik: Rudolf Fuchs; članovi: Hugo Mahler, Filip Löwy, Maks Auerbach. — Novi Sad: povjerenik: Jehuda Josef Brandeis; članovi: Kovacs Baline, Rosenblich Samu, Hirschenhauser Benö, Löwy Mathias, Eduard Halmai, Krauss Eduard. — Zenta: Leopold Klein, Bela Fürst. — Daruvar: Leo Gross. — Skoplje: David D. Talvi. — Zombor: dr. Moritz Glanz. — Subotica: Hermann Deutsch. — Petrovac: A. Werber.

Članovi Palestinskog vijeća: dr. Oskar Spiegler, advokat, Brod n. S.; Ferdo Švriljuga, veterinar, Brod n. S.; Filip Löwy, poljoprivrednik, Brod n. S.; dr. inž. M. Schechter, drž. inž., Sarajevo; arhitekt Samuel Sumbul, Sarajevo; dr. Benno Stein, liječnik, Zagreb; H. Lederer, agronom, Kostajnica; dr. inž. Avram Werber, drž. inž., B. Brod; M. Lederer, Zagreb.

Naša prva haluegrupa, 13. aprila stižu prvi naši halueim u Bijelinu, a 15. započinje rad na dobru sumišljenika

Avrama Finzia. Lijep je to početak: 16 mladića, 2 djevojke, svi nadahnuti najčišćim idealizmom, svi spremni da ulože svu svoju moralnu i fizičku snagu za obnovu naše zemlje. Ostavili su trgovine, urede, srednje škole i sveučilišne dvorane. I jedan je radnik među njima. Svi su udruženi u čvrstu zajednicu. Čine radničku zadругu, koja će zajednički da obradi dobro. Oni nije su nadničari, već produktivna grupa, kojoj će pripasti veći dio dobitka gospodarstva. Pri tome se ima najviše paziti na svrhu, a to je učenje. Do 15. marta 1921. teče ugovor, koji je sklopljen po palestinskom resoru, kome su podređene ove grupe s vlasnikom dobra u prisutnosti izaslanika halueim i »Saveza židovskih omladinskih udruženja«. Ugovor je vrlo povoljan za haluegrupu, a omogućen je velikim oduševljenjem i požrtvovnosti posjednika. U 11 mjeseca treba halueim da se pod stručnom upravom praktičnoga ekonomatačno upute u najvažnije poljske poslove i da se pored toga upoznaju s nekim specijalnim granama gospodarstva, kao voćarstvom, vinogradarstvom, povrćarstvom, pčelarstvom, mlijekarstvom i stočarstvom. Sve za to potrebne uredbe osigurane su ugovorom. Halueot trebaju osobito da se upute u kućanstvo, a napose da upoznaju mlijekarstvo, peradarstvo i da se intenzivno bave povrćarstvom. Traži se naročito praktično naučenje gospodarskog rada, koji je potreban poljodjelskom radniku, a teorijska naobrazba tek koliko je bezuvjetno nužna naročito u specijalnim granama. Halueim bit će u svom radu kontrolirani po stručnim organima P. R. (članovima Palestinskog vijeća agronoma H. Lederera i ekonomata Filipa Löwy-a). Halueim bit će pod stalnom liječničkom paskom, a od vremena do vremena ispitivat će lječnik njihovu radnu sposobnost (član Palestinskog vijeća dr. Benno Stein).

Eventualni prihod gospodarstva, koji preostaje nakon podmirenja troškova, predat će se u emigracioni fond, koji služi za pokriće troškova emigracije. Ovo me se fondu predaje i gotovina svakoga halueca, te se za svaki slučaj otvara konto na ime dotičnoga halueca. Siromašni halueci dobit će troškove emigracije iz sredstava P. R. Za tu svrhu kao i za troškove izobrazbe osnovao je P. R. posebni »haluefond«, za koji je već skupljen oveci iznos.

Život halueca treba da bude već u pripravnoj godini židovski. Hrana prigotavlja se po ritualnim propisima, a subota je dan odmora. Za učenje jevrejskoga rezervirano je dovoljno vremena, a isto tako i za upoznavanje svih pitanja buduće domovine: geografija Palestine, zadrugarstvo, kolonizacija i t. d.

Sve halueim veže jedan statut, koji svaki mora potpisati, a prvi je preduvjet misao pionirstva. Grupa halueim ima najveću slobodu u svim upravnim stvarima, dok se pojedinci moraju bezuvjetno pokoravati vodstvu, koje su svojevotjno iz svoje sredine izabrali, da se omogući uspješni zajednički rad. P. R. ima u svim gospodarskim i organizatornim pitanjima osobito u pogledu emigracije vodstvo, no u pitanjima, koja se tiču samih halueca imaju oni najveću slobodu, a u svim drugim pitanjima postupat će P. R. u sporazumu s haluegrupom.

Nadamo se, da će prva grupa naših hancima opravdati ponosno svoje ime te u potpunoj harmoniji i ustrajnosti postići idealni cilj, koji im lebdi pred očima. A mi ćemo njihova imena upisati u povijest jugoslavenskog židovstva i palestinskog pioništva.

Glavna skupština Židovskog nacionalnog društva za Bosnu Hercegovinu. Dne 28. marta održala se glavna skupština Židovskog nacionalnog društva za Bosnu i Hercegovinu. Predsjednik inž. Grof nakon pozdrava prisutnih podsjeća na rad vođa dra. Weizmanna, Sokolova i Nordau-a, na neumorni rad njihovih saradnika,

ističe rad našeg Zemaljskog Saveza i uspjeh pri gradskim izborima u Zagrebu. Zatim izvješćuje o radu društva. Grünfeld govori o radu Hebrejske škole, te pozivlje prisutne na potporu ove najljepše društvene institucije. Nakon izvješća upravitelja »Židovske Svijesti« referirao je M. Montija o narodnom fondu. Opširno razlaže potrebe ove godine, te ističe, da će se složnim radom moći udovoljiti dužnosti prema Ž. N. F. Nakon podjeljenog apsolutorija izabran je ovaj odbor: predsjednik Isak Salom, podpredsjednici dr. Žiga Bauer i dr. Samuel Pinto, odbornici: Mavro Baraton, Santo Cappon, Simha Salom, Adolf

Vajener, Avram Maestro, inž. Oskar Grof, Albert Alakalay, Aron Altaraj, Rafael Finzi, Rafael Izrael, dr. Josef Danon, urednik Mihael Levy, Ernst Hirschl, Albert Abinun, Marko Schreiber, dr. inž. Schechter, Silvio Papo i Albert Ozmo. Revizori Samuel Pollak, Julius Singer.

Predsjednik Salom zahvaljuje na izboru. U eijonističkom i nacionalnom radu želi složan rad sa svim društvima. Osobitu pažnju će pored »Hebrejske škole« i »Židovske Svijesti« posvetiti palestinskom radu. Konačno zahvaljuje odstupajućem predsjedniku Grofu za njegov rad i predlaže, da se izrazi zapisnička zahvala, što je jednoglasno usvojeno.

## Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda. (Keren kajemet lejisrael) za Jugoslaviju.

Svrha je Židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotuđivim imetkom židovskog naroda. — Žid. narodni fond utemeljen je na V. cion. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 18. milijuna franaka. Prihodi neprestano rastu a iznosili su god. 1918. oko 2 i pol mil. franaka,



Adresa za dopise: Ilica broj 31. I. kat. Uredovno vrijeme od 9 do 12 prije podne i od 2 do 5 poslije podne. — Novac se šalje na Banku za trgovinu obrt industriju d. d. Zagreb, za račun Ž. N. F. s naznakom sv.

### Iskaz darova

za vrijeme od 25./III. 1920. do 5./IV. 1920.

#### Opći darovi.

Zagreb: Domino partija 4. IV. 100.—	oklada
Donner-Fuchs 26.—	126.—
Varaždin: Pika	100.—
Sigetec: Mavro Wolfsohn	49.—
Prijedor: K. Sch.	20.—
Djakovo: Na čajanki Spiegel-Bösemann	20.—
Bjelovar: Slavko Fürst	16.—
Osijek: Vilim Scheiber	40.—
	<b>371.—</b>

#### Samooprezovanje.

Slatina: D. Grünhut	30.—
Zagreb: Benot Cijon 95.—, Literar. sast. žid. omladine 162.—	257.—
Daruvar: Židovsko omlad. društvo	86.—
	<b>373.—</b>

#### Škrabice.

Mitrovica: Mjesna cion. organizacija	52.—
Žepče: Sal. A. Musafija	97.—
	<b>149.—</b>

#### Masline.

Bijeljina: Luna Baruch i A. Demajo sakupili kod svatova Veze Demajo-Kalman Baruch za otvorenje vrta n. i. pok. Ride M. Baruch 1000.—	
Prijedor: Sigmund Reichman 10.—, Mordehaj Papić n. i. Zlate Papić 50.—, Franciska Seideman i Berta Hirschman prig. god. smrti oca Adolfa Kaufmann 20.—, sve u vrt Gideona Seidemanna	80.—
Tuzla: Moric Danon za ozdravljenje Mirte Pesach n. i. iste u gaj Joh. Thaua	200.—
Djakovo: Umjesto cvijeća na odar pokojnom Srećku Glesingeru daruju n. i. istog u gaj Miše Sommer po 400.—, N. N. po 250.—, obitelj Glesinger, obitelj Goldberger, Pavliček 100.—, Jaldei Cijon 50.—, Edo Schwarz 20.—, 1090.—	
Beograd: „Po Karmelu“ na vjenčanju Paule Lebl-Dr. David Albala sak.	400.—
Zagreb: Marica Fein otvara vrt. pok. Adolfu Fein 200.—, Adolf Sohr, Rottmann, Lorent n. i. pok. dr. Mirko Beck u gaj dr. Lj. Schein	30.—
	<b>230.—</b>
	<b>3000.—</b>

#### Darivanje zemlje.

Beograd: Po „Karmelu“ sakupljeno na vjenčanju Paule Lebl-Dr. David Albala	470.—
---------------------------------------------------------------------------	-------

#### Za učinjene usluge.

Prijedor: Gustav Seidemann za učinjenu uslugu „Merkura“	30.—
---------------------------------------------------------	------

#### Nahla.

Vinkovci: darovi kod toré: Mišo Bresslauer 100.—, Daniel Miškolzy 100.—, Ljud. Engl 50.—, Jul. Gutmann 50.—, Jos. Zilzer 20.—, Herminka za okladu 10.—	330.—
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-------

#### Radničke kuće.

Beograd: Po „Karmelu“ sakupljeno na vjenčanju Lenke Trajer-Bejosif	400.—
--------------------------------------------------------------------	-------

#### „Nordanov grad“.

Mitrovica: Jevr. cion. omlad. društvo prihod zabave održane 9. ožujka	4000.—
Vinkovci: Omladinska čitaonica sa Purimske zabave	3000.—
Karlovac: Ruža Hochsinger sakupila kod svatova Leitner Ozalj	175.—
Koprivnica: Židovsko građansko društvo sa Purimske zabave	3280.—
Skoplje: Tehija Izrael	4720.—
Zagreb: Na čajanki Rosenberger sabrano 240.—	
Beograd: Po „Karmelu“ sakupila na vjenčanju Lenke Trajer-Bejosif	400.—
	<b>15.815.—</b>

#### Dječji sabirni arci.

Daruvar: Tošo Gross 70.—, Ela Šveizer 47.—, Edit Goldberger 50.—, Klema Klopfer 51.—, Slavko Pfeiffer 100.—, Jos. Ungar 22.—, Robert Weinberger 57.—, Klama Mautner 23.—, 420.—	
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--

#### Obnova Palestine.

Višegrad: Bukica Papo sak. na svatovima Blanke i Nachmann Papo	122.—
Vinkovci: Josip Adler	10.—
Daruvar: F. Goldstein za otkup vjenca N. Heinrich 20.—	70.—
	<b>202.—</b>

#### Kolonija Členov.

Mitrovica: Regina Goldstein	100.—
Bijeljina: Luna Baruch i A. Demajo sak. na svatovima Veze Demajo-Kalman Baruch	753.—
	<b>853.—</b>

#### Pionirski fond.

Beograd: Po „Karmelu“	12.—
-----------------------	------

#### Pregled.

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije	K 13721.—
Iz Bosne i Hercegovine	„ 2302.—
Iz Srbije	„ 6402.—
	<b>Ukupno K 22425.—</b>

#### Za žrtve pogroma.

Zagreb: Milan Berkeš	100.—
----------------------	-------

Unišlo je dakle od 1. januara 1920. od 5. aprila 1920. sveukupno K 156.021'02.

ADELA SVEČENSKI rođ. WEINER  
JOSIP SVEČENSKI  
vjenčani u mjesecu mar. u 1920.  
VUKOVAR ZAGREB

ELSA MANDLOVIĆ  
ALBERT MANDLOVIĆ  
27 vjenčani  
NOVA GRADIŠKA

„DECOS“

MEDJUNARODNO TRGOVAČKO D. D.  
ZAGREB, Boškovićeve ulica 24./I.

Brzojav: „DECOS“ ZAGREB Telefon 20-07.

BAVI SE KUPOVANJEM I PRODAJOM ŽITARICA, BRAŠNA I SVIH VRSTI ZEMALJSKIH PLODINA, TE KOLONIJALNOM I INDUSTRIJALNOM ROBOM. NA SKLADIŠTU IMADE SUNPORA, SVIJEĆA, SAPUNA (LANZA), ČOKOLADE I ČAJA.

NA VELIKO NA VELIKO

**MANUFAKTURNE ROBE**NUDJA UZ JEFTINE  
CIJENE TVRTKA**I. DRAGONER,**

ZAGREB, ILICA 21. (dvorište)

**Gospodin Makso Steiner**

zakladatelj i dobrotvor našeg mladog osnovanog društva, kao i sučlan dobrotorne nam tvrtke J. STEINER i WESSEL u RUMI, je nakon kratkog teškog bolovanja dne 4. aprila 1920. preminuo.

U ime našeg društva i Cijonista Jugoslavije oprostio se je na otvorenom grobu lijepim i dirljivim riječima gospodin nadrabim Dr. Hinko Urbach iz Zemuna.

Molimo sve istomišljenike i lične prijatelje, ovog u svakom pogledu vrlo čovjeka, da mu pridonese blago saučesće.

Jevrejsko Omladinsko Društvo „THEODOR HERZL“  
u RUMI.**Umjetničko nakladni  
zavod**Vlastita konfekcija  
papira i  
tvornica  
listovnih omota

Cijenici badava!

**Veletrgovina papira,  
pisaceg pribora i  
razglednica****Zagreb, Merkur Ilica 31**

Brzofavi: Papmerkur. Telefon 17-95

**Banka za trgovinu  
obrt i industriju**

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. — **ZAGREB** — Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

**PRIMA**štedne uloške na Knjižice i u tekućem  
računu do daljnjega sa**4% čistih****KUPUJE I PRODAJE**vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni  
i srebrni novac.**PROVADJA BURZOVNE NALOGE.****FINANSIRA**

industrijalna i trg. poduzeća.

**ESKONTIRA**mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne  
papire, daje predujmove na vrijednosne papire,  
kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne  
tražbine uz povoljne uvjete,Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma  
i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke  
proti gubitku na tečaju.**Nova Knjižara Hinko Spiegel**

ZAGREB, Petrinjska ulica 22.

**Preporučamo:**

Adler: Von Ghetto zu Ghetto . . . . .	cijena K 45.—
Antin: Von Ghetto ins Land der Verheissung . . . . .	„ „ 42.—
Israel Tunis: Der jüdische Pionier in Erec-Israel . . . . .	„ „ 6*20
Dr. Salo Baron: Die Judenfrage auf dem Wiener-Kongres . . . . .	„ „ 36*40
Meir Wiener: Messias . . . . .	„ „ 30*50
Blüher: In Medias Res . . . . .	„ „ 21.—
W. Sombart: Die Juden und das Wirtschaftsleben . . . . .	„ „ 70.—
Buber: Reden und Gleichnisse des Tschans-Tse . . . . .	„ „ 30.—
Vrhlicky: Bar-Kochba (preveo N. Kuntarić) . . . . .	„ „ 28.—

Veliki izbor raznovrsnih knjiga hrvatske, srpske, slovenske  
i njemačke književnost.Veliko skladište moderne i stare jevrejske književnosti u  
izvoru i prijevodimaSva djela Herzla, Nordaua, Zangwilla, Bubera, Šaloma  
Aš, Leib Jichok Pereca, Šolem Alehema i svih drugih  
jevrejskih pisaca.Udžbenici jevrejskog jezika, cijonistička literatura, jevrejski  
molitvenici i ritualia.**Židovske razglednice** napose slike i crteži Liliena, — Pisace i risaci materijal i sve školske potrebštine.